ISSN 0554-6397
UDK: 004.032.26

Marijana Dlačić*
E-mail: mdlacic@hazu.hr
Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru

Pristup posjetiteljima – kada nedostaci postaju prednost

Sažetak

Pomorska zbirka HAZU u Zadru ima određene nedostatke vezane uz svoj prostor i stalni postav. Među njima su nepostojanje kontroliranog ulaza i izlaza za posjetitelje, nedostatak prostora te razmještaj građe koji nije logično organiziran. Zbog tih je razloga potrebna stalna prisutnost kustosice, ujedno i vodičice po postavu s kojom posjetitelj ostvaruje interakciju, a sadržaj vođenja prilagođava se s obzirom na predznanje i afinitete posjetitelja. Predznanje je političko-geografski i starosno obilježeno. Političko-geografski mogu se izdvojiti tri skupine posjetitelja: strani i domaći posjetitelji te lokalno stanovništvo. Strani posjetitelji znaju malo ili ništa o lokalnom (i/ili hrvatskom) pomorstvu i povijesti. Domaći posjetitelji imaju opće znanje o hrvatskom pomorstvu i prošlosti, a lokalno stanovništvo je dobro upućeno u lokalnu povijest i baštinu. Prema starosnom kriteriju procjene predznanja, moguće je izdvojiti samo skupinu starijeg domaćeg i lokalnog stanovništva s vlastitim sjećanjima i osobnim iskustvima. Strani posjetitelji svih dobi te mlađa domaća i lokalna populacija ne razlikuju se s obzirom na predznanje, osim na individualnoj razini. Prema afinitetima mogu se izdvojiti dva osnovna principa održavanja vodstva: kronološki i tematski. S obzirom na sve navedeno, očekivanja posjetitelja su različita. Strani posjetitelji očekuju općenito upoznavanje s pomorstvom i pomorskom prošlošću, a u manjoj mjeri upoznavanje s lokalnom baštinom i pomorskom tradicijom. Potonje je dodirna točka s domaćim posjetiteljima, koji istovremeno očekuju „ekskluzivu“. Lokalno stanovništvo ponajprije dolazi radi obnove sjećanja i osjećaja ponosa na vlastitu baštinu. Interakcija između kustosice i posjetitelja je dvosmjerna: lokalno stanovništvo rado razgovara o vlastitim pomorskim iskustvima i iskustvima života uz more, što stvara dodatni fond znanja, a strani posjetitelji svojim drugačijim iskustvima i vlastitim uvidima kustosici otvaraju nove perspektive u sagledavanju fenomena ovdašnjeg pomorstva. Pokazalo se da djelatnica svojim pristupom može kompenzirati određene nedostatke i stvoriti dodatnu vrijednost pri posjetu zbirci. Istovremeno, neposredni kontakt s posjetiteljima pridonosi daljnjem razvoju zbirke u skladu sa suvremenim trendovima.

Ključne riječi: Pomorska zbirka, stalni postav, nedostaci, interakcija, angažman posjetitelja

1. Uvod

U radu će se na primjeru Pomorske zbirke HAZU u Zadru dati uvid u iskustvo posjetitelja s obzirom na način na koji se odvija komunikacija između njih i kustosice koja je ujedno i vodičica po postavu. Prisustvo zaposlene osobe potrebno je prvenstveno

* voditeljica Pomorske zbirke Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru

zbog ograničenja koje nameće prostorna dispozicija postava i ureda kustosice unutar zgrade Zavoda koji ima vlastitu organizaciju rada. Međutim, u kontaktu s kustosicom ta se ograničenja pretvaraju u prednost, jer posjetitelji mogu iz prve ruke saznati više o samoj zbirci, ali i o pomorstvu Zadra i okolice. Ovaj rad temelji se na neposrednom iskustvu kustosice, ujedno i vodičice po postavu, koja u interakciji s posjetiteljima prikuplja njihove reakcije i dojmove o zbirci. Istovremeno posjetitelji nadopunjuju postav vlastitim iskustvima i opažanjima, pridonoseći na taj način dinamičnosti i komunikativnosti zbirke, unatoč „tradicionalnom" načinu izlaganja s izostankom multimedije i interaktivnih pomagala. Kroz prizmu McLuhanove teorije o „vrućem" i „hladnom" mediju i sukladnoj Glusbergovoj podjeli muzeja na vruće i hladne, pružit će se uvid u mogućnosti Pomorske zbirke u svjetlu suvremenih tendencija i tradicionalnih oblika muzejske prezentacije. No, radi jasnijeg uvida najprije će se kratko prikazati nastanak i razvoj Pomorske zbirke, posebno u svjetlu njene prezentacije javnosti.

2. Razvoj zbirke i postava – nedostaci

Pomorska zbirka djeluje u sklopu Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) u Zadru, koji je osnovan 1954. godine pod nazivom Institut Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU). U međuvremenu je nekoliko puta mijenjao ime, no osnovna djelatnost ostala je ista: znanstveno istraživanje Zadra i sjeverne Dalmacije u različitim područjima. Uskoro se uvidjela potreba za sustavnim istraživanjem, posebno pomorske prošlosti, i očuvanjem pomorske baštine, pa je 1958. godine započelo prikupljanje predmeta vezanih uz pomorstvo s ciljem ustanovljenja pomorskog muzeja. Do toga nikada nije došlo, no 1966. godine zbirka je otvorena za javnost kao pomorsko-povijesna zbirka. Uređen je stalni postav u prizemlju Zavoda koji je do 90-ih godina 20. stoljeća ostao u nepromijenjenom izdanju. Uslijed Domovinskog rata, djelatnost Zavoda usmjerila se na nužnije aktivnosti, a budući da pomorska zbirka nije imala vlastitih zaposlenika, nego je tu djelatnost povremeno obavljalo znanstveno i stručno osoblje zaposleno na drugim radnim mjestima, i rad na njoj je zamro. Početkom novog tisućljeća zbirci se ponovno počela pridavati pažnja, ponajprije u smislu uređenja prostora za stalni postav, kojim bi se javnosti primjereno predstavila Pomorska zbirka. Unatoč uloženim financijskim sredstvima i naporima, upravo su se prostorni uvjeti pokazali jednim od ključnih izazova u prezentaciji zbirke. Tijekom svojega razvoja zbirka je više puta premještana, čime je privremeno poprimila obilježja povremene izložbe. Od 2017. godine ponovno je smještena u svoj izvorni prostor u prizemlju Zavoda, no na manjoj površini nego ranije [1]. Novi postav oblikovan je u skladu s raspoloživim zidnim površinama i brojem vitrina, zbog čega, unatoč nastojanju da se izloži što veći broj predmeta, nije moguće ostvariti dosljedan tematski ni kronološki slijed izlaganja. Osim toga, prostorna organizacija ne omogućuje kontinuirano i linearno kretanje kroz postav. Navedene okolnosti zahtijevaju prilagodbu interpretacijskog i voditeljskog pristupa posjetiteljima.

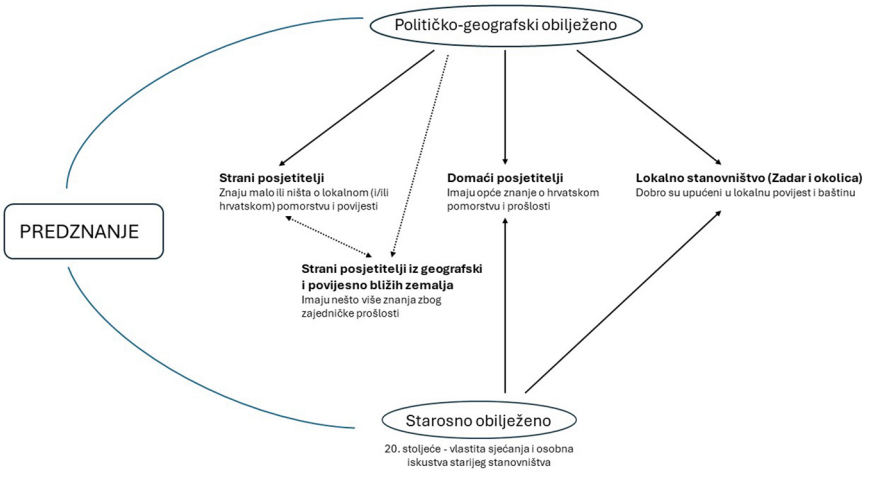
Slika 1. Zgrada Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru s glavnim ulazom na prvom katu. Pomorska zbirka je u prizemlju. (autor Bojan Bogdanić; izvor TZ Grada Zadra)

Slika 2. Ulaz u Pomorsku zbirku koji se nalazi sa stražnje strane zgrade (autorica Marijana Dlačić)

3. Pristup posjetiteljima: kriteriji procjene i odabir načina vođenja po postavu

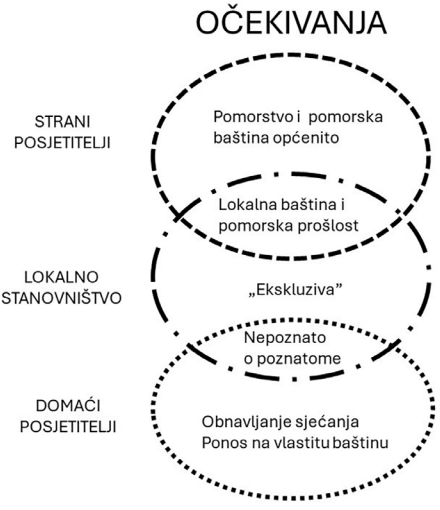
Već prilikom uvođenja posjetitelja u prostor procjenjuje se situacija u skladu s kojom se odabire način vodstva, koji ovisi o dva kriterija: predznanju posjetitelja i zainteresiranosti, odnosno afinitetima posjetitelja. Predznanje je prvenstveno političko-geografski i starosno obilježeno. Političko-geografski, mogu se izdvojiti tri osnovne skupine: strani posjetitelji, domaći posjetitelji i lokalno stanovništvo. Strani posjetitelji općenito imaju manje znanja od domaćih posjetitelja o pomorstvu i prošlosti ovoga područja, no moguće je izdvojiti jednu podskupinu, a to su posjetitelji iz stranih zemalja koje su nam geografski i povijesno bliže. Oni uglavnom imaju više predznanja nego posjetitelji iz udaljenijih zemalja, jer smo u određenom povijesnom razdoblju dijelili zajedničku prošlost, a to su ponajprije posjetitelji iz Italije i Austrije. S druge strane, iako domaći posjetitelji posjeduju opće znanje o hrvatskoj prošlosti, zbog njene povijesne rascjepkanosti i unutar ove skupine može se izdvojiti podskupina kojoj je povijest istočnoga Jadrana bliskija nego povijest kontinentalne Hrvatske. Lokalno stanovništvo je dobro upućeno u povijest i pomorsku baštinu Zadra i sjeverne Dalmacije. Prema starosnom kriteriju razlike u predznanju mogu se utvrditi samo kod domaćih posjetitelja, uključujući lokalno stanovništvo, no to se odnosi samo na novije razdoblje - od druge polovice 20. stoljeća nadalje jer je to još uvijek razdoblje iz kojega starije stanovništvo ima vlastita sjećanja i osobna iskustva. Kod stranih posjetitelja ne očituju se značajne razlike s obzirom na dob nego predznanje ovisi, kao i kod mlađe domaće populacije, o osobnim afinitetima.

Slika 3. Grafički prikaz kriterija koji utječu na predznanje posjetitelja

S obzirom na afinitete, mogu se izdvojiti dva osnovna principa održavanja vodstva: kronološki i tematski. Tematsko vođenje pruža brojnije mogućnosti, pri čemu posebno dolaze do izražaja interesi posjetitelja. To može biti zanimanje za povijest (pa će vođenje u tom slučaju biti i kronološko), ili gospodarstvo (prema iskustvu kustosice, u ovom slučaju posjetitelje više zanimaju novija razdoblja, posebno 20. stoljeće), zatim umjetnost i umjetnički obrt, tradicija i baština itd. Kronološko vođenje ponajprije podrazumijeva prepričavanje povijesnih događaja, no ono može biti kronološko u razvojnom smislu, poput razvoja brodogradnje, razvoja tehnika plovidbe ili drugih tehničkih inovacija, razvoja pomorskog prava i slično, i tada je ujedno i tematsko. Afiniteti posjetitelja također su umnogome geografski obilježeni. Na primjer, pomorska tradicija i baština najviše zanimaju lokalno stanovništvo. S druge strane, posjetitelji iz Italije (posebno sjeverne) više su zainteresirani za srednjovjekovno i novovjekovno razdoblje, kada je istočna obala Jadrana većim dijelom bila u sklopu Mletačke Republike, dok austrijske ili mađarske državljane mnogo više zanima 19. i početak 20. stoljeća kada smo dijelili zajedničku državu. Posjetitelji iz drugih zemalja koje zanima povijest, a s kojima nismo dijelili zajedničku prošlost, u podjednakom su omjeru zainteresirani za sva povijesna razdoblja.

S obzirom na sve navedeno, posjetitelji imaju i drugačija očekivanja od posjeta zbirci. Očekivanja stranih posjetitelja usmjerena su na općenito upoznavanje s pomorstvom i pomorskom prošlošću, a u manjoj mjeri na upoznavanje s lokalnom baštinom i pomorskom tradicijom. Potonje je dodirna točka s domaćim posjetiteljima koji istovremeno imaju i nešto veća očekivanja, jer u postavu traže svojevrsnu „ekskluzivu“, nešto što će im dodatno privući pažnju i naglasiti značaj ovog područja (Zadra i okolice) u širim regionalnim i hrvatskim okvirima. Suprotno od njih, stranim posjetiteljima je gotovo svaka informacija svojevrsna ekskluziva, budući da nisu podrobnije upoznati s ovim područjem. Lokalno stanovništvo, posebno starije, često dolazi obnoviti sjećanja osjećajući ponos na vlastitu pomorsku baštinu, no i oni vole saznati „nepoznato o poznatome“. Ovdje je prisutan element iznenađenja, jer lokalni posjetitelji, u uvjerenju da „sve znaju“, često ne očekuju saznati nešto novo, pa su takve informacije dobrodošao dodatak posjetiteljskom iskustvu. „Nepoznato o poznatome“ nije nužno „ekskluziva“ – to može biti podatak o naizgled nevažnim pojedinostima koje lokalnom stanovniku bude emocije, dok ekskluziva u sebi sadržava informaciju o iznimnosti određenog pothvata, predmeta ili područja.

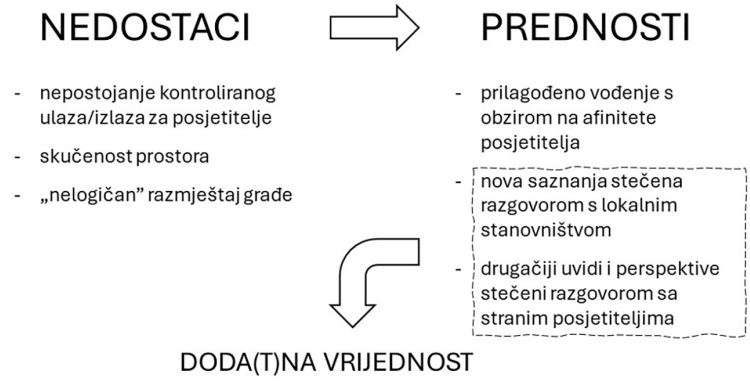

Slika 4. Grafički prikaz očekivanja posjetitelja

4. Dvostrani proces – dodatna vrijednost

Neovisno o predznanju, afinitetima i očekivanjima, svim posjetiteljima u pristupu treba prilagoditi sadržaj, pri čemu je onima s manje predznanja potrebno dati puno šire informacije o kontekstu. Pritom je pozornost usmjerena na izložene predmete, pa se kontekst objašnjava u onoj količini koja pridonosi boljem razumijevanju predmeta. Pri kronološkom vođenju naglasak je na povijesnim razdobljima, pa se u skladu s time promatraju predmeti međusobno različitih obilježja. S druge strane, pri tematskom vođenju predmeti se odabiru po principu sličnosti. Na taj je način svaki predmet višeslojan i mijenja svoje značenje s obzirom na odabrani način vođenja, a njegova obilježja samo su ovojnica oko koje se plete sadržaj. Pritom kustosica svojim izlaganjem upućuje samo na ono značenje predmeta koje pojedini posjetitelj pridaje predmetu na temelju vlastitih interesa, dopuštajući mu da nadograđuje predmet svojim vlastitim opažanjima i iskustvima. To se posebno odnosi na univerzalne predmete, poput brodske opreme i uređaja za navigaciju, koji omogućuju i stranim posjetiteljima da se sužive s građom. Naprimjer, strani posjetitelji često se bave rekreativnim jedrenjem, pa im je svrha pojedinih predmeta dobro poznata, no oni rado pripovijedaju svoja iskustva i znanje o tim predmetima. Na taj se način posjetitelji povezuju sa zbirkom u cjelini, uključujući i građu koja im možda nije dovoljno poznata ili osobito zanimljiva, ali koja u konačnici pridonosi pozitivnom ukupnom dojmu o zbirci. Postav Pomorske zbirke na taj način postaje komunikativan, kako doslovno na relaciji kustosica – posjetitelj, tako i metaforički, pri otkrivanju mnogostrukih značenja predmeta, u čemu ravnopravno sudjeluju obje strane.

Dodatna vrijednost ovakvog načina interakcije s posjetiteljima je prikupljanje novih podataka, koji će upotpuniti trenutna saznanja o pomorstvu i pomorskoj baštini. Prikupljanje nije sustavno niti u smislu reprezentativnog uzorka ispitanika, niti u smislu korištenja ujednačenog upitnika, nego ovisi o susretljivosti i interesima posjetitelja. Kustosica ne traži pojedince koji mogu biti odgovarajući izvor informacija, nego takvi pojedinci sami dolaze u zbirku i stavljaju svoje znanje na raspolaganje. U ovom je kontekstu takav pristup opravdan, s obzirom na to da kustosica ne provodi znanstveno istraživanje, već informacije prvenstveno koristi za unaprjeđenje iskustva posjetitelja. Izvor novih saznanja mogu biti domaći, prvenstveno lokalni, i strani posjetitelji. Lokalno stanovništvo može pridonijeti na tri načina: 1. pomorci i drugi dionici u pomorstvu s vlastitim iskustvima; 2. lokalno stanovništvo s informacijama „iz druge ruke"; 3. lokalni amaterski istraživači s mnoštvom potencijalno korisnih podataka i saznanja. Svaka od ovih skupina razlikuje se po načinu obrade informacija, bilo subjektivnom, ako se radi o osobnim iskustvima, bilo previše „entuzijastičnom" u slučaju amaterskih istraživača. Takvo je znanje često fragmentarno i ovisi o interesu posjetitelja, pa kustosica ne može utjecati na njegov sadržaj, no zato ovako prikupljene informacije treba probrati i preispitati njihovu istinitost i prihvatljivost za daljnje korištenje. Ponekad su na taj način prikupljene informacije zaista vrijednosno značajne i primjenjive u eventualnim budućim dopunama stalnog postava. S druge strane, strani posjetitelji svojim različitim (povijesnim) iskustvima mogu pružiti drugačije viđenje pomorstva Zadra, Dalmacije i općenito istočne jadranske obale u usporedbi sa svojim zemljama. Njihovi su komentari korisni kustosici u prilagodbi i približavanju sadržaja budućim posjetiteljima, a istovremeno joj otvaraju nove perspektive u sagledavanju fenomena ovdašnjeg pomorstva.

Slika 5. Grafički prikaz pretvaranja nedostataka u prednosti i stvaranja dodatne vrijednosti

Dobrovoljni doprinos pojedinaca znanjem ili vještinom pri radu na određenom projektu u znanstvenoj i poslovnoj zajednici (pre)poznat je pod nazivom *rad mnoštva* (eng. *crowdsourcing*). Ovaj se pojam odnosi na različite modele dobrovoljnog sudjelovanja pojedinaca radi postizanja određenog cilja, pri čemu obje strane imaju određenu korist, koja nije nužno materijalna. Ovakav se model zajedničkog rada primjenjuje i u ustanovama u kulturi. Pokazalo se da je dugoročno najznačajnija vrijednost takvog sudjelovanja povezivanje korisnika s baštinskim ustanovama i stvaranje osjećaja zadovoljstva [3]. Rad mnoštva se u kontekstu pomorstva i pomorske baštine može upotrijebiti za očuvanje tradicionalnih vještina, ali i za (nezapisana) znanja o određenim događajima, procesima, okolnostima i sl. Istovremeno se posjetitelju omogućuje aktivno sudjelovanje i suživljavanje sa zbirkom pri razvijanju osjećaja doprinosa vlastitoj baštini.

Sudjelovanje posjetitelja u kreiranju sadržaja postaje sredstvo povezivanja, i tada pojedini nedostaci Pomorske zbirke postaju prednosti. Skučenost prostora i „nelogičan" razmještaj građe zahtijevaju koncentraciju i aktivno prihvaćanje predmeta. Kanadski teoretičar komunikacije, Marshall McLuhan, dijeli sredstva prenošenja poruke na vruće i hladne medije. Prema njemu, „vrući mediji ne ostavljaju publici toliko toga za dopunjavanje ili dovršavanje. Oni, prema tome, iziskuju malo sudjelovanje publike, dok hladni mediji potiču publiku na znatno sudjelovanje ili dopunjavanje" [4]. Sukladno tome je argentinski kustos i konceptualni umjetnik Jorge Glusberg razvio tezu o vrućim i hladnim muzejima [2], prema kojoj je obilježje hladnog muzeja visok udio sudjelovanja posjetitelja u interpretaciji i stvaranju doživljaja. Prema njemu, hladni muzej je visokodigitaliziran, no treba napomenuti da je njegov rad objavljen 1980. godine, u vrijeme kada su mogućnosti digitalizacije i primjene multimedije bile tek u začetku. Tada se moglo činiti da su „klasični" muzeji, koji su usmjereni prvenstveno na vizualne senzacije, „vrući" s obzirom na nisku razinu aktivnog sudjelovanja. No danas, u sveopćem zagušenju multimedijom i raznim digitalnim alatima koji preopterećuju osjetila, posjetitelji postaju intelektualno pasivni s gotovo automatiziranim reakcijama. Dolazi do svojevrsnog kopernikanskog obrata, u kojemu „klasični" muzeji i zbirke ponovno postaju aktualni i zanimljivi raznolikoj publici. I dok je Glusberg zagovarao primjenu reprodukcija radi što šire diseminacije, u današnjem svijetu analogni predmet postaje raritet koji na drugačiji način djeluje na posjetitelja, od samog svojeg izgleda i mogućnosti „taktilne vizualizacije", pa do cjelokupnog okruženja: smještaja u prostoru koji nije uvijek idealan, nego zahtijeva određenu fizičku prilagodbu (na primjer sagibanje ili napinjanje uvis), ili neodgovarajućeg osvjetljenja, koje osvjetljava samo jednu ili dvije strane predmeta. Na taj način posjetitelj nesvjesno nadograđuje predmet. U tom smislu Pomorska zbirka ima obilježja „hladnog muzeja", unatoč manjku interaktivnih alata.

5. Zaključak

U današnjem svijetu primjena multimedije i interaktivnih alata je nužna, no pokazalo se da je interakcija kustosice s posjetiteljima ključna u prenošenju sadržaja, ali u jednakoj mjeri i u oblikovanju doživljaja posjetitelja. Međutim, interakcija je dvosmjerna. To se ne odnosi samo na upotpunjavanje činjeničnog znanja, jer posjetitelj povratnom informacijom kustosici posredno može ukazati na drugačiji pristup i nova iščitavanja pojedinih predmeta, koja omogućuju buduće kreiranje i osmišljavanje tematskih razgleda postava. U tom su smislu posebno dragocjeni uvidi stranih posjetitelja s drugačijim povijesnim, ekonomskim, društvenim i kulturološkim iskustvima, posebno u pristupu, očuvanju i prezentaciji baštine u (izvan)muzejskom kontekstu.

Uzme li se u obzir McLuhanova teza o vrućem i hladnom mediju, može se zaključiti da interaktivni muzeji i zbirke, uz značajnu primjenu multimedije, ne ostavljaju mnogo prostora za misaoni, kreativni i emocionalni angažman posjetitelja, jer se obilazak uglavnom svodi na površne senzacije i trenutačni doživljaj, odnosno osjećaj zabavljenosti. U tom smislu klasični postav Pomorske zbirke sa skromnim udjelom multimedije postaje „hladni" medij, koji iziskuje mnogo više osobnog angažmana posjetitelja, a stupanj njihovog angažmana povećava se u interakciji s kustosicom. Pokazalo se da djelatnica svojim pristupom može nadomjestiti određene nedostatke te ostvariti dodatnu vrijednost u iskustvu posjeta zbirci.

Literatura

1. Dlačić, M. (2025) Pomorska zbirka Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru – Zadar. *Pomorski zbornik*. Posebno izdanje 6, 199-207.
2. Glusberg, J. (1983) Hladni i vrući muzeji: k muzeološkoj kritici: s originalnim crtežima Lusia Benedita. *Muzeologija*. 23, 9-77. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/file/143098 (pristupljeno: 1. travnja 2026.)
3. Ivanjo, T., Zlodi, G., Pervan, D. (2019) Mnogo ruku čini posao lakšim – konceptualni okvir primjene rada mnoštva u baštinskim ustanovama. *Muzeologija*. 56, 177-198. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/file/346302 (pristupljeno: 1. travnja 2026.)
4. McLuhan, H. M. (2008) *Razumijevanje medija: mediji kao čovjekovi produžeci*. Zagreb, Golden marketing – Tehnička knjiga

ISSN 0554-6397
UDK: 004.032.26

Marijana Dlačić
E-mail: mdlacic@hazu.hr
Institute for Historical Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts (HAZU) in Zadar

Visitor Access: When Drawbacks Become an Advantage

Abstract

The Maritime Collection of the Croatian Academy of Sciences and Arts (HAZU) in Zadar faces several limitations related to its spatial organisation and permanent exhibition, including the absence of a controlled visitor entrance and exit, limited exhibition space, and an inconsistent display layout. These constraints require the constant presence of a curator, who also acts as a guide and adapts each tour to visitors' prior knowledge and interests. Prior knowledge varies based on political and geographic background, and age. In terms of political and geographic background, three visitor groups can be distinguished: foreign visitors, domestic visitors, and the local residents. Foreign visitors generally have limited knowledge of local (and/or Croatian) maritime traditions, while domestic visitors tend to possess broader knowledge of Croatian maritime history. Local residents are often more familiar with local history and heritage. Regarding age as a criterion for assessing prior knowledge, only the group comprising older domestic and local residents, who possess their own memories and personal experiences, stands out as distinct. Foreign visitors of all ages, as well as the younger domestic and local populations, show no significant differences in prior knowledge, except at an individual level. Depending on visitors' interests and level of prior knowledge, guided tours may follow either a chronological or a thematic approach. Visitor expectations also vary. Foreign visitors generally seek an introduction to Croatian maritime history and traditions, with less emphasis on local heritage and maritime traditions. This latter aspect represents a point of overlap with domestic visitors, who often expect more specific or less familiar aspects of local heritage. For local residents, visits frequently provide an opportunity to reconnect with personal memories and local identity. Interaction between the curator and visitors is a two-way process: local visitors contribute memories, experiences, and stories of life by the sea, thereby enriching knowledge about the collection and its context, while visitors from other cultural backgrounds can offer perspectives that encourage new ways of interpreting local maritime heritage. The paper demonstrates that direct curator–visitor interaction can compensate for some of the collection's spatial and organisational limitations while simultaneously enhancing the visitor experience. Such interaction also contributes to the continued development and interpretation of the collection in response to contemporary approaches to visitor engagement.

Keywords: maritime collection, permanent exhibition, shortcomings, interaction, visitor engagement